

УДК 378.147.88+37.00(4). 004.01/08.007.001

Павлюк Роман Олександрович

кандидат педагогічних наук, доцент

Київський університет імені Бориса Грінченка, Київ, Україна

r.pavliuk@kubg.edu.ua

ORCID: 0000-0002-8957-6158

РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАГІСТРАНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА» У ПРОЦЕСІ РОБОТИ З ЕЛЕКТРОННИМ НАВЧАЛЬНИМ КУРСОМ «ПРОФЕСІЙНЕ СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ»

Анотація. У статті представлено особливості розвитку дослідницької компетентності магістрантів спеціальності «Соціальна робота» у процесі роботи з електронним навчальним курсом «Професійне спілкування іноземною мовою». Представлено зміст та структуру навчальної дисципліни, основні форми роботи, критерії оцінювання знань студентів та програмові результати. Визначено роль та місце системи електронного навчання, зокрема ЕНК «Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СП, денна)» у формуванні наукової компетентності майбутніх магістрів. Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота з'ясовано, що навчальна дисципліна «Професійне спілкування іноземною мовою» забезпечує формування таких загальних фахових компетентностей, які так чи так забезпечують формування й дослідницької компетентності: здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні; здатність до викладацької діяльності, формування у майбутніх студентів професійних знань, умінь та навичок, виховання активної життєвої позиції. Серед програмових результатів вивчення дисципліни визначено такі: здатність застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, на професійні теми, як усно, так і письмово.

На основі аналізу електронного навчального курсу презентовано конкретні форми та методи розвитку дослідницької компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота. З-поміж завдань, які сприяють розвитку дослідницької компетентності виділено такі: надіслати письмову відповідь у форматі есе (до 10 речень) – тематика пов'язана із мотиваційним блоком щодо продовження освіти; на основі запропонованого плану розробити власний короткий опис наукового проекту; на основі технології «Форсайт» розробити та презентувати власну ідею для розвитку наукового знання у майбутньому; використовуючи опорну лексику та вирази, запропоновані нижче, опишіть застосовані вами методи у власному дослідженні; підібрати бібліографію до власного дослідження та оформити її відповідно до вимог APA style; підготувати анотацію до статті за поданим зразком та вимогами щодо структури анотації.

Ключові слова: дослідницька компетентність; електронний навчальний курс; другий (магістерський) рівень вищої освіти; професійна підготовка; форми і методи

Постановка й обґрунтування актуальності проблеми. Нині наскрізною проблемою освітнього середовища закладів вищої освіти України є перехід до нової системи надання освітніх послуг із осмисленням трансформаційних процесів, які відбуваються в політичній, економічній, освітній, науковій та науково-технічній галузях. Така проблема в системі вищої освіти України постає, перш за все, через низку реформ та глобалізаційних процесів, які, безперечно, впливають на свідомість та мислення особистості, зміною знаннєвої парадигми навчання на практико орієнтовану.

Реформи у системі вищої освіти (Закон «Про вищу освіту» 2014 року) та у науково-технічному секторі (Закон «Про наукову і науково-технічну діяльність» 2015 року) дають широкі можливості для підготовки висококваліфікованих фахівців та чітко регламентують освітню та наукову стратегію сучасних закладів вищої освіти і наукових установ. Зміни, задекларовані у зазначених законах, передбачають підготовку фахівців

у системі вищої освіти та освіти упродовж життя, перш за все, з використанням дослідницьких технік, тобто у навчанні, заснованому на дослідженні або навчанні на дослідницькій основі (research-based education/learning) та із активним застосуванням ІК-технологій та інструментів у освітній та професійній діяльності.

Окрім внутрішніх державних реформ освіти, на професійну підготовку фахівців впливають світові тенденції оновлення освітнього середовища. Так, на Всесвітньому економічному форумі (Швейцарія, Давос, 2016р) експерти презентували ключові навички, якими повинен володіти успішний фахівець у 2020 році: комплексне розв'язання проблем, критичне мислення, креативність, управління людьми, координація дій з іншими, емоційний інтелект, складання суджень і ухвалення рішень, сервіс-орієнтування, взаємодія, ведення перемовин, когнітивна гнучкість [1]. Ці навички нового фахівця сучасного суспільства органічно складаються в структуру нової освітньої стратегії діяльності закладів вищої освіти України, пов'язану із активним застосуванням ІК-технологій. Разом із тим, формування таких навичок може бути забезпечено вивченням студентами у закладах вищої освіти різних дисциплін із активним застосуванням ІК-технологій. Однією із таких дисциплін, на нашу думку, є «Професійне спілкування іноземною мовою», яка все дедалі частіше викладається студентам на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Така дисципліна може забезпечувати мульти-мету: розвиток іншомовної комунікативної компетентності, розвиток та формування дослідницької компетентності із активним застосуванням ІК-технологій.

Аналіз наукових досліджень, на які спирається автор. Останніми роками в Україні увага науковців надзвичайно загострилась довкола питань, пов'язаних із формуванням дослідницької компетентності студентів, їх педагогічних умов, формування дослідницької культури майбутніх фахівців тощо. Варто відзначити дослідження Л. Султанової, О. Єгорової, М. Князян, Є. Кулика, Л. Сущенко, М. Самойлової, О. Мілаш, О. Білостоцької, С. Лауна, В. Тушевої, у яких розкрито різні аспекти формування дослідницької компетентності та науково-дослідної підготовки майбутніх фахівців різних спеціальностей як на першому (бакалаврському), так і на другому (магістерському) рівнях вищої освіти.

Дослідженню історичних аспектів становлення та розвитку науково-дослідної діяльності у вищих педагогічних закладах України присвячена робота О. Микитюка; зарубіжні системи науково-дослідної роботи проаналізовані у працях Н. Погребняк, Н. Базелюк; науково-дослідницька діяльність студентів на другому (магістерському) рівні досліджена в працях О. Прохорової, Л. Бондаренко.

Педагогічні підходи до застосування ІК-технологій в освітньому процесі ґрунтовно представлені у працях українських та зарубіжних науковців: В. Бикова, Б. Гершунського, М. Жалдака, Ю. Машбиця, Н. Морзе, І. Роберт, Г. Селевка, Н. Тализіної та ін. Концептуальні педагогічні положення, питання дидактики й методики дистанційного навчання знайшли відображення в дослідженнях О. Андрєєва, В. Кухаренка, Є. Полат, Є. Смирнової-Трибульської, П. Стефаненка, А. Хуторського та ін.

Запровадження системи дистанційної освіти пов'язане з багатьма іншими процесами інформатизації сучасного закладу вищої освіти. Так, наприклад, розвиток інформаційного простору університету, його інформаційно-освітнє середовище, розвиток матеріально-технічної бази, педагогічна інформаційно-комунікативна мобільність викладачів та студентів тощо [4].

На нашу думку розвиток системи дистанційної освіти насамперед залежить від розвиненості інформаційно-освітнього середовища університету, складовою якої вона безпосередньо і є.

Виокремлення аспектів проблеми, які ще недостатньо вивчені. Перераховані вище дослідження мають фрагментарний характер. Досі в Україні не існує єдиного системного підходу до визначення поняття «науково-дослідної діяльності» та «дослідницької компетентності»; не визначено їх місце у системі підготовки фахівців на магістерському освітньому рівні; не розроблені конкретні педагогічні умови, форми та методи науково-дослідної та пошукової діяльності магістрів; фрагментарно представлено зміст та форми використання ІК-технологій у процесі формування дослідницької компетентності та науково-дослідницької діяльності магістрантів.

Формулювання мети й завдань дослідження. Метою нашого науково-педагогічного дослідження є визначення ролі та місця системи електронного навчання у формуванні наукової компетентності майбутніх магістрів зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Відповідно до мети дослідження перед нами поставлено декілька взаємопов'язаних завдань: визначення змісту формування дослідницької компетентності у професійній підготовці фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота; визначення форм та методів формування дослідницької компетентності у професійній підготовці фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота у процесі вивчення навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою».

Виклад основного матеріалу з обґрунтуванням отриманих результатів. Відповідно до поставленої мети та завдань дослідження перед нами постає проблема визначення змісту, форм та методів формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота у процесі вивчення навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою». Зупинимось детальніше на структурі за змістові зазначеної вище дисципліни.

Мета навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» для студентів спеціальності 231 Соціальна робота (освітні програми 231.00.01 Соціальна робота та 231.00.02 Соціальна педагогіка) є формування професійних мовних компетенцій, що сприятиме їхньому ефективному функціонуванню у культурному розмаїтті навчального та професійного середовищ [5].

Завдання навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» - полягає у створенні умов для досягнення студентами рівня володіння мовою B2, який забезпечує академічну і професійну мобільність студентів, дозволяє випускникам закладів вищої освіти компетентно функціонувати у професійному й академічному контекстах та забезпечує їм базу для навчання упродовж життя [5].

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» у студентів розвивається загальна комунікативна компетентність та мовленнєва компетенція (за видами мовленнєвої діяльності), що досягається за допомогою професійно орієнтованих текстів, лексики, ситуацій спілкування, письмових та комунікативних завдань [5].

Студенти повинні знати та вміти: *читання та аудіювання*: розуміти ідею тексту та її задуманий наперед «вплив»; розуміти сутність, деталі і структуру тексту; визначати головні думки і конкретну інформацію; робити припущення про ідеї та ставлення; розуміти особливості дискурсу; *письмо*: трактувати питання через призму різноманітних ідей та аргументів; вміти тлумачити тему; встановлювати відповідність мовних засобів завданню; володіти граматичними структурами, характерними для даного рівня; точно використовувати лексику та пунктуацію; продукувати зв'язний письмовий текст з належними з'єднувальними фразами, що допомагають читачеві орієнтуватися в тексті; чітко структурувати текст – вступ, головна частина і висновок. *говоріння*: точно і доречно використовувати мовні засоби, лексичний та граматичний діапазон відповідна до дескриптора рівня; логічно і послідовно висловлюватись

відповідно до обсягу та мовленнєвої діяльності студента; уміти продукувати розбірливі висловлювання, дотримуватись наголосу, ритму, інтонації; брати активну участь у бесіді, вміти обмінюватись репліками та підтримувати інтеракцію (ініціювати розмову та реагувати належним чином) [5].

Окрім загальних мовних та мовленнєвих завдань навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» відповідно до кожної освітньо-професійної програми підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота є ряд спеціальних завдань, які забезпечують формування загальних та професійних компетентностей майбутніх фахівців і відповідних програмових результатів, формування яких також забезпечує ця навчальна дисципліна.

Відповідно до Освітньо-професійної програми **231.00.01 Соціальна робота** підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, дисципліна «Професійне спілкування іноземною мовою» забезпечує *формування таких загальних компетентностей* [4]:

- ЗК 1 Уміння спілкуватися усно та письмово професійною іноземною мовою.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 231.00.01 Соціальна робота підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, дисципліна «Професійне спілкування іноземною мовою» забезпечує оволодіння такими *програмовими результатами навчання*:

- ПРН 9 Здатність спілкуватися професійною іноземною мовою.

Відповідно до Освітньо-професійної програми **231.00.02 Соціальна педагогіка** підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, дисципліна «Професійне спілкування іноземною мовою» забезпечує *формування таких загальних та фахових компетентностей* [4]:

- ЗК 2 Здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел.
- ЗК 3 Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.
- ЗК 4 Здатність до усного і письмового професійного спілкування іноземною мовою.
- ЗК 10 Здатність управляти різнобічною комунікацією
- ФК 5 Здатність до викладацької діяльності, формування у майбутніх студентів професійних знань, умінь та навичок, виховання активної життєвої позиції.

Відповідно до Освітньо-професійної програми 231.00.02 Соціальна педагогіка підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота, дисципліна «Професійне спілкування іноземною мовою» забезпечує оволодіння такими *програмовими результатами навчання* [4]:

- ПРН 6 Здатність до викладацької діяльності у галузі формальної та неформальної освіти.
- ПРН 7 Здатність застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, на професійні теми, як усно, так і письмово.

Як бачимо, що для навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» у освітньо-професійній програмі 231.00.02 Соціальна педагогіка відведена значно більша роль у формуванні загальних та фахових компетентностей, ніж у освітньо-професійній програмі 231.00.01 Соціальна робота. Тож, зупинимось детальніше на конструюванні змісту навчальної дисципліни для майбутніх фахівців освітньої програми 231.00.02 Соціальна педагогіка та виокремленню засобів діяльності студентів у електронному навчальному курсі (Професійне спілкування іноземною мовою, 5 курс, СП, денна) для формування дослідницької компетентності.

Відповідно до навчального плану та освітньо-професійної програми підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота (ОП Соціальна педагогіка) на вивчення дисципліни відводиться 4 кредити ЄКТС/10 год. (див. табл. 1)

Табл. 1. Опис навчальної дисципліни
«Професійне спілкування іноземною мовою»

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	нормативана	
Мова викладання, навчання та оцінювання	англійська, українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	5	5
Семестр	1-2	1-2
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	4	4
Обсяг годин, в тому числі:	120	120
Аудиторні	32	16
Модульний контроль	8	-
Семестровий контроль	30	30
Самостійна робота	50	74
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

Як видно із табл. 1 дисципліна включає 4 змістових модулі [5] (детальніше див. табл. 2):

- Змістовий модуль 1. Освіта в університеті та освіта упродовж життя. University Education and Life-long Education;
- Змістовий модуль 2. Наука та нові інформаційні технології в освіті. Science and New Informational Technologies in Education;
- Змістовий модуль 3. Основи наукового фахового мовлення. Basics of Scientific Professional Communication;
- Змістовий модуль 4. Основи написання наукових текстів. Basics of Academic Writing.

Табл. 2. Структура навчальної дисципліни.
Тематичний план для денної форми навчання.

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Освіта в університеті та освіта упродовж життя. University Education and Life-long Education							
Тема 1. Університети і подальша освіта в Україні та закордоном. Universities and Further Education in Ukraine and abroad	5	-	-	2	-	-	3
Тема 2. Університети і подальша освіта в Україні та закордоном. Universities and Further Education in Ukraine and abroad	5	-	-	2	-	-	3
Тема 3. Міжнародна співпраця та дослідницькі поїздки.	5	-	-	2	-	-	3

International cooperation and research visits							
Тема 4. Міжнародна співпраця та дослідницькі поїздки. International cooperation and research visits	5	-	-	2	-	-	3
Модульний контроль	2						
Разом	22	-	-	8	-	-	12
Змістовий модуль 2. Наука та нові інформаційні технології в освіті. Science and New Informational Technologies in Education							
Тема 1. Наука та технологія. Science and Technology	5	-	-	2	-	-	3
Тема 2. Що таке наука? What Science Is?	5	-	-	2	-	-	3
Тема 3. Наука: її майбутнє. Science: Its Future	5	-	-	2	-	-	3
Тема 4. Інформаційні технології в освіті. Informational Technologies in Education	5	-	-	2	-	-	3
Модульний контроль	2						
Разом	22	-	-	8	-	-	12
Змістовий модуль 3. Основи наукового фахового мовлення. Basics of Scientific Professional Communication							
Тема 1. Написання статті: вступ, проблема дослідження та методологія дослідження. Writing of an Article: Introduction, Problem of Research, Methodology of Research	4	-	-	2	-	-	2
Тема 2. Написання статті: вступ, проблема дослідження та методологія дослідження. Writing of an Article: Introduction, Problem of Research, Methodology of Research	6	-	-	2	-	-	4
Тема 3. Написання статті: результати дослідження, якісний аналіз, висновки. Writing of an Article: Results of Research, Qualitative Analysis	4	-	-	2	-	-	2
Тема 4. Написання статті: вступ, проблема дослідження та методологія дослідження. Writing of an Article: Introduction, Problem of Research, Methodology of Research	6	-	-	2	-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	22	-	-	8	-	-	12
Змістовий модуль 4. Основи написання наукових текстів. Basics of Academic Writing							
Тема 1. Написання статті: оформлення літератури. Writing of an Article: Bibliography	5	-	-	2	-	-	3
Тема 2. Написання статті: оформлення літератури. Writing of an Article: Bibliography	5	-	-	2	-	-	3
Тема 3. Написання резюме та анотації до статті/дослідження. Writing of an Abstract	5	-	-	2	-	-	3
Тема 4. Написання резюме та анотації до статті/дослідження. Writing of an Abstract	7	-	-	2	-	-	5
Модульний контроль	2						
Разом	24	-	-	8	-	-	14
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	-	-	32	-	-	50

Кожне практичне заняття відповідно до тематичної плану складається із завдань для студентів, перш за все, спрямованих на розвиток мовної та мовленнєвої компетенцій (словник, граматики, говоріння, письмо). Разом з тим, ці завдання мають і додаткову мету – сприяння формуванню дослідницької компетентності студентів.

Упродовж вивчення дисципліни, роботи на практичних заняттях, виконання завдань самостійної роботи та виконання модульних контрольних робіт студенти мають змогу отримати певну кількість балів, яка слугує допуском до складання екзамену (див. табл. 3).

Табл. 3.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування семінарських занять	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Відвідування практичних занять	1	4	4	4	4	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Робота на практичному занятті	10	4	40	4	40	4	40	4	40
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-	-	-	-	-	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	4	20	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом		-	89	-	89	-	89		89
Максимальна кількість балів: 356									
Розрахунок коефіцієнта: $356 \div 60 = 5,93$, $K = 5,93$									

Самостійні роботи виконуються у вигляді тесту у електронному навчальному курсі. Кожна самостійна робота (n=16) складається із 15 тестових питань. Максимальна оцінка – 5 балів.

Модульні контрольні роботи виконуються у вигляді тестування в ЕНК «Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СП, денна)». Кожна Модульна контрольна робота (n=4) складається із питань закритого та відкритого типу. Загальна кількість питань – 25. Кожна правильна відповідь оцінюється у 1 бал. Максимальна кількість балів – 25.

Екзамен проводиться у письмовій формі і складається із двох частин:

1. Тест (питання відкритого і закритого типу. Кількість питань n=25. Кількість спроб – 2. Метод оцінювання – середня оцінка). Максимальна кількість балів – 20.
2. Написання анотації до наукової статті, отриманої на іспиті. Максимальна кількість балів – 20.

Відповідно до представлених вище вимог та структури навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» побудований і електронний навчальний курс «Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СП, денна)» із конкретизацією завдань для студентів. Розглянемо власне структуру електронного навчального курсу за зміст завдань, які сприяють формуванню дослідницької компетентності студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми 231.00.02 Соціальна педагогіка.

ЕНК «Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СП, денна)» розташований на платформі MOODLE, яка використовується в Київському університеті імені Бориса Грінченка для забезпечення дистанційних форм навчання студентів [2].

Кожне практичне заняття (виучувана тема) структурована однаково: теоретичний матеріал (який слугує опорою для створення комунікативної ситуації на занятті та з яким студенти мають змогу ознайомитись перед кожним практичним заняттям), анотація до теми (вказуються види завдань та діяльності, які будуть представлені на занятті), презентація до теми (презентується теоретичний граматичний матеріал, який слугує опорою для виконання студентами завдань для самостійної роботи), словник до теми та відповідний тест для перевірки рівня засвоєння студентами опорної лексики до кожного заняття, власне завдання для практичного заняття та завдання для самостійної роботи (див. рис. 1).

Зрозуміло, щоб не обтяжувати студентів невиправдано надмірною кількістю завдань дослідницького характеру, оскільки такі завдання потребують значного часу для виконання, не кожне практичне заняття містить такі завдання. Проте кожен із змістових модулів містить 1-2 завдання, спрямоване на формування дослідницької компетентності. Таке обмеження не стосується Змістового модуля 3 та Змістового модуля 4, оскільки теми саме цих модулів спрямовані на формування дослідницької компетентності студентів.

Змістовий модуль 3

Основи наукового фахового мовлення. Basics of Scientific Professional Communication

- Тема 9-10. Написання статті: вступ, проблема дослідження та методологія дослідження. Writing of an Article: Introduction, Problem of Research, Methodology of Research
- Анотація до теми 9-10
- Презентація до теми 9-10. Grammar review
- Focus vocabulary (Part 9-10)
- Test: Focus vocabulary. Part 9-10
- Практичне заняття 9-10
- Самостійна робота 9-10

Рис. 1. Структура заняття в ЕНК «Професійне спілкування іноземною мовою» (5 курс, СП, денна).

Зупинимось детальніше на завданнях, які спрямовані на формування дослідницької компетентності студентів.

Відповідно до логіки побудови навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» її вивчення починається зі Змістового модуля 1. Освіта в університеті та освіта упродовж життя. University Education and Life-long Education. Першим змістовим модулем передбачено вивчення студентами двох тем упродовж 4-х практичних занять: ПЗ 1-2. Університети і подальша освіта в Україні та закордоном.

Universities and Further Education in Ukraine and abroad; ПЗ 3-4. Міжнародна співпраця та дослідницькі поїздки. International cooperation and research visits [5].

Під час роботи на заняттях студенти за зразком викладача мають виконати такі завдання дослідницького характеру [5]:

1. Надіслати письмову відповідь у форматі есе (до 10 речень). Тема для есе – There are various reasons for choosing postgraduate study but some reasons are more positive than others. Get ready to discuss different motivating reasons to do a higher degree. (це завдання передбачає виконання у письмовому вигляді та надсилання на перевірку викладачеві у ЕНК);
2. На основі запропонованого плану розробити власний короткий опис проекту і надіслати відповідь.

Description of the project:

- Describe in detail the area of need and therefore focus of the project.
- Why does the need exist? Tell us about the local and national context of your project and what has to be done to bring about change.
- How have you established the validity of this need, what evidence has been gathered to corroborate this?
- Describe the purpose of the project, outlining the transformation that the project is designed to bring about within its target group.

Activity Plan

- Outline the activities you wish to undertake with your partner institution during this pre-project phase. For each activity list who will do what, giving names and designations of those who will be responsible.

Для виконання цього завдання студентам пропонується розподілитись на групи (до 4 осіб), розробити свій план, надіслати його в ЕНК та представити на практичному занятті для всієї групи для обговорення та запитань-відповідей.

Попередньо на практичному занятті викладач разом зі студентами обирають одну спільну тему і розробляють її за представленим планом як зразок для виконання уже самостійного плану дослідження.

По завершенню Змістового модуля 1 студенти мають виконати модульну контрольну роботу №1 у ЕНК, яка запропонована у вигляді тестування на знання виучуваної лексики та тем модуля та на перевірку засвоєння граматичного матеріалу. Усі подальші модульні контрольні роботи побудовані за відповідною ж логікою.

Продовжується навчальна дисципліна вивченням Змістового модуля 2. Наука та нові інформаційні технології в освіті. Science and New Informational Technologies in Education. Для його вивчення студентам пропонується 4 практичні заняття за такими темами: ПЗ 1. Наука та технологія. Science and Technology; ПЗ 2. Що таке наука? What Science Is?; ПЗ 3. Наука: її майбутнє. Science: Its Future; ПЗ 4. Інформаційні технології в освіті. Informational Technologies in Education [5].

Завдання, що спрямовані на розвиток дослідницької компетентності студентів, сформульовані так [5]:

1. Make the list of your own important qualities to be a successful scientist and state them in the written form (no less than 3 qualities);
2. На основі технології «Форсайт» розробити та презентувати власну ідею для розвитку наукового знання у майбутньому.

Це завдання виконується після опрацювання теми «Що таке наука? What Science Is?», де розглядаються питання «науковості» та «псевдонауковості», після чого опрацьовується технологія «Форсайт» на занятті разом із викладачем і потім, розподілившись на групи (до 4 осіб) студенти

розробляють власну технологію, надсилають її в ЕНК та представляють на практичному занятті.

Змістовий модуль 3. Основи наукового фахового мовлення. Basics of Scientific Professional Communication та Змістовий модуль 4. Основи написання наукових текстів. Basics of Academic Writing повністю структуровані темами та завданнями, які сприяють формуванню дослідницької компетентності студентів [5].

Під час проходження цих модулів студенти вивчають такі теми: Змістовий модуль 3. ПЗ 1-2. Написання статті: вступ, проблема дослідження та методологія дослідження. Writing of an Article: Introduction, Problem of Research, Methodology of Research; ПЗ 3. Написання статті: результати дослідження, якісний аналіз, висновки. Writing of an Article: Results of Research, Qualitative Analysis; ПЗ 4. Написання статті: вступ, проблема дослідження та методологія дослідження. Writing of an Article: Introduction, Problem of Research, Methodology of Research; Змістовий модуль 4. ПЗ 1-2. Написання статті: оформлення літератури. Writing of an Article: Bibliography; ПЗ 3-4. Написання резюме та анотації до статті/дослідження. Writing of an Abstract [5].

Під час вивчення вказаних вище тем широко застосовуються матеріали наукометричної бази Web of Science, реферативної бази Google Scholar та наукової соціальної мережі Research Gate.

Перелік завдань дослідницького характеру, які пропонуються студентам під час вивчення Змістового модуля 3 та 4 [5]:

1. Використовуючи опорну лексику та вирази, запропоновані нижче, опишіть застосовані вами методи у власному дослідженні (пропонується виконання у письмовій формі у ЕНК за відповідним зразком та запропонованими фразами);
2. Make a Bibliography list using APA style on the topic of your master's research (not less than 10 points). Use such data bases: Google scholar, Research Gate, Web of Science;
3. Find an article on the topic of your research (in Ukrainian or Russian) and write an abstract of the article. The size of your abstract must be no less than 120 symbols. Give here an abstract and the article which you have used. Use such data bases: Google scholar, Research Gate, Web of Science.

Складання екзамену з дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» також передбачає перевірку сформованості дослідницької компетентності студентів. Як було описано вище, студентам пропонується на вибір один із наукових журналів, у якому вони обирають статтю та за відповідною структурою мають написати анотацію до статті.

Висновки, рекомендації, перспективи подальших досліджень. Відповідно до мети нашого дослідження – визначення ролі та місця системи електронного навчання у формуванні наукової компетентності майбутніх магістрів зі спеціальності 231 Соціальна робота – презентовано структуру ЕНК «Професійне спілкування іноземною мовою, 5 курс, СП, денна» на визначено завдання, які сприяють формуванню дослідницької компетентності магістрантів.

Разом із тим, відповідно до освітньо-професійної програми 231.00.02 Соціальна педагогіка підготовки за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, рівнем вищої освіти зі спеціальності 231 Соціальна робота визначено значну роль саме для дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою», які пов'язані із формуванням як загальних, так і фахових компетентностей. З-поміж них можемо вказати такі: здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні; здатність до викладацької діяльності, формування у майбутніх студентів професійних знань, умінь та навичок, виховання активної життєвої позиції. Серед програмових

результатів вивчення дисципліни варто зазначити такі: здатність застосовувати іноземні джерела при виконанні завдань науково-дослідної та прикладної діяльності, висловлюватися іноземною мовою, на професійні теми, як усно, так і письмово.

Перераховані вище компетентності та програмі результати переконливо засвідчують важливе місце навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» у формуванні дослідницької компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота.

На основі аналізу видів діяльності студентів у процесі вивчення навчальної дисципліни «Професійне спілкування іноземною мовою» зокрема використання відповідного ЕНК, визначено форми та методи формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота. З-поміж них можна виділити такі: Надіслати письмову відповідь у форматі есе (до 10 речень) – тематика пов'язана із мотиваційним блоком щодо продовження освіти; На основі запропонованого плану розробити власний короткий опис наукового проекту; На основі технології «Форсайт» розробити та презентувати власну ідею для розвитку наукового знання у майбутньому; Використовуючи опорну лексику та вирази, запропоновані нижче, опишіть застосовані вами методи у власному дослідженні; Підібрати бібліографію до власного дослідження та оформити її відповідно до вимог APA style; Підготувати анотацію до статті.

Результати теоретичного науково-педагогічного дослідження переконливо засвідчують можливість використання ЕНК «Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СП, денна)» у процесі формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Перспективами подальших наукових дослідження вбачаємо емпіричне дослідження ефективності застосування ЕНК «Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СП, денна)» у процесі формування дослідницької компетентності майбутніх фахівців зі спеціальності 231 Соціальна робота.

Матеріал надійшов до редакції 15.10.2018

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. 10 ключових навичок до 2020-го [Електронний ресурс]. URL: https://www.eduget.com/news/10_klyuchovix_navichok_do_2020-go-907.
2. Електронний навчальний курс – Професійне спілкування іноземною мовою (5 курс, СП, денна). Р.О. Павлюк: Дистанційне навчання. Факультет права та міжнародних відносин: Електронний навчальний курс [Електронний ресурс] / Київський університет імені Бориса Грінченка. 2017. URL: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=9573>.
3. Освітньо-професійна програма 231.00.01 «Соціальна педагогіка» другого (магістерського) рівня вищої освіти [Електронний ресурс]. URL: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/il/2018/op_mag_sp.pdf.
4. Павлюк Р.О., Лях Т.Л., Клішевич Н.А. Підходи до розроблення стандарту ІКТ-компетентності у системі підготовки майбутнього фахівця соціальної сфери на дослідницькій основі в Україні. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Старобільськ: Вид-во ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2017. №8 (313). С.98-114. (Серія: педагогічні науки).
5. Професійне спілкування іноземною мовою: роб. прог. навч. дисц. [для студ. спец. 231 «Соціальна робота/Соціальна педагогіка»]. уклад. Р.О. Павлюк. К. : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2018. 15с.

DEVELOPMENT OF RESEARCH COMPETENCE OF MASTERS MAJORING IN "SOCIAL WORK" IN THE PROCESS OF DEALING WITH ELECTRONIC EDUCATION COURSE "FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL COMMUNICATION"

Roman O. Pavliuk

PhD in Education, Assistant Professor

Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv, Ukraine

r.pavliuk@kubg.edu.ua

ORCID: 0000-0002-8957-6158

Abstract. The article presents the peculiarities of the development of research competence of masters in the specialty "Social Work" in the process of working with the electronic training course "Foreign language professional communication". The content and structure of the discipline, the main forms of work, and criteria for assessing student knowledge and program results are presented. The role and place of the system of electronic learning, in particular, EEC "Foreign language professional communication (5th course, SP, full-time department)" were determined in the formation of the scientific competence of future masters. According to the educational-professional program of training specialists in specialty 231 Social work it has been determined that the academic discipline "Foreign language professional communication" provides the formation of such general professional competencies that one way or another ensure the formation of research competence: the ability to search, process and analyze information from different sources; the ability to improve and develop professional, intellectual and cultural levels; ability to teaching, formation of future students of professional knowledge, skills and abilities, education of active life position. Among the programmatic results of studying the discipline the following are defined: the ability to use foreign sources in fulfilling the tasks of research and applied activities, to speak a foreign language, on professional topics, both verbally and in writing. On the basis of the analysis of the e-learning course concrete forms and methods of developing the research competence of future specialists in specialty 231 Social Work are presented. Among the tasks that contribute to the development of research competence are as follows: send a written answer in an essay format (up to 10 sentences) - the topic is related to the motivation block for continuing education; to develop and present their own idea for the development of scientific knowledge in the future on the basis of Forsyte technology; Using the reference vocabulary and expressions suggested below describe the methods you applied in your own research; pick up the bibliography for your own research and arrange it according to APA style requirements; prepare an abstract to the article according to the sample and requirements for the structure of the abstract.

Keywords: research competence; e-learning course; second (master's) level of higher education; professional training; forms and methods

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. 10 key skills by 2020 (2018).
https://www.eduget.com/news/10_klyuchovix_navichok_do_2020-go-907 (in Ukrainian)
2. Electronic educational course – Foreign language professional communication (5th course, SP, full-time department) (2017). Roman O . Pavliuk: Distance learning. Faculty of Law and International Affairs: Electronic Educational Course. Borys Grinchenko Kyiv University.
<http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=9573> (in Ukrainian)
3. Educational-professional program 231.00.01 "Social pedagogy" of the second (master's) level of higher education (2018).
http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/vstupnikam/il/2018/op_mag_sp.pdf (in Ukrainian)
4. Pavliuk, R., Liakh T. & Klishevych, N. (2017). Approaches to ICT-competence standard's development in the research-based training system of the future specialist

- of the social sphere in Ukraine. Visnyk of Taras Shevchenko National University of Luhansk. – Starobilsk, 8 (313), 98-114 (Series: pedagogical sciences) (in Ukrainian)
5. Foreign language professional communication: work program of academic discipline [for students majoring in 231 "Social work / Social pedagogy"] (2018). compiled by R.O. Pavlyuk, Kyiv: Borys Grinchenko Kyiv University, 15 (in Ukrainian)